

Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Becerileri İle Aile Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Geliş Tarihi: 04.06.2014

Kabul Tarihi: 06.03.2015

Fatma YAŞAR EKİCİ**

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evrenini, İstanbul ilinde yer alan devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu çocuklar ve aileleri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, İstanbul ilinin Avcılar, Beylikdüzü, Eyüp, Güngören, Bakırköy ilçelerinden rastlantısal örnekleme modeliyle seçilmiş 7 devlet ve 5 özel olmak üzere toplam 12 okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 295 çocuk ve ailesi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Aile Bilgi Formu" ve "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği"nde (Preschool and Kindergarden Behaviour Scale (PKBS-2)) yer alan "Sosyal Beceri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, Merrell tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Özbey tarafından yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile anaokuluna devam etme süresi, annenin yaşı, annenin mesleği, babanın yaşı, babanın eğitim durumu, babanın çalışma durumu, ailenin ekonomik durumu ve ailedeki çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Bundan farklı olarak okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, annenin eğitim durumu ve babanın mesleği arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Aile, Okul Öncesi Eğitim, Sosyal Beceri

Investigating the Relationship Between Social Skills and Family Characteristics of The Children that Attending Pre-School Education

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relationship between social skills and the family characteristics of the children who are attending pre-school education. The research was conducted using the "İlişkisel Tarama" model. The sample consisted of a 5-6-year age-group 295 children attending to 7 public and 5 private preschool institutions (totally 12 preschool institutions) in Beylikdüzü, Avcılar, Bakırköy, Güngören ve Eyüp districts of Istanbul. The participant were selected by the random sampling. The measurement tool used for the data collection were the "Family Information Form" and the "Social Skill Scale" which are part of the Preschool and Kindergarten Behaviours Scales (PKBS-2). It is developed by Merrell. Adaptation to Turkish and validity-reliability studies are made by Özbey. In the analysis of the data, SPSS package program was applied. At the end of the research it is found that there is no significant relationship between the social skills of the children attending pre-school education and attending time to preliminary education, age and occupation of mother, age, educational status, work status of father, economic status of family and number of children in family. However, there is a significant relation between social skills of the children that attending pre-school education and the age, gender of the child and educational status of the mother and occupation of the father.

Keywords: Family, Pre-school Education, Social Skills.

* Bu araştırma, Fatma YAŞAR EKİCİ'nin "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan Ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlar Açısından Karşılaştırılması" başlıklı doktora tezinin bir bölümünden alınmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.
fatma.ekici@izu.edu.tr

Giriş

Anne karnında başlayan gelişim süreci çocuk dünyaya geldiği andan itibaren daha kapsamlı bir şekilde işlemeye devam etmektedir. Çocuk içinde bulunduğu toplumun gelenek görenek, ahlak gibi toplumsal değerlerini ve davranış biçimlerini benimseyerek, yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmektedir. Sosyalleşme olarak nitelendirilebilen söz konusu süreçte çocuklar benlik gelişimlerinin yanı sıra sosyal rolleri ve becerileri kazanmaktadırlar. Doğuştan getirilen özelliklerin sosyalleşme süreci ile bütünleşmesi sonucunda bireyi diğer bireylerden ayırt eden kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır (Cerrahoğlu, 2002: 1). Bu bağlamda okul öncesi dönemde çocukta sosyal becerilerin gelişiminin desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Çocukluk yıllarında edinilen sosyal becerilerin, uzun dönemde çocuğun sosyal-duygusal, bilişsel ve akademik becerilerinin gelişimi üzerinde kalıcı bir etkisi vardır (Holland & Merrell, 1998: 169; McCellan & Katz, 200: 1; Danielson & Phelps, 2003: 219; Choi & Kim, 2003: 41).

Sosyal becerilerle ilgili literatür tarandığında farklı tanımlara yer verildiği görülmektedir. Sosyal beceriler; çocukların sosyal çevrelerinde sorunlarla karşılaşmaksızın, başkaları ile olumlu etkileşimleri başlatma ve sürdürme için gerekli olan özel davranışları sergileyebilmeleri (Walker ve diğerleri, 1988: 79; Westwood, 1993: 89; Önder, 2003: 113) olarak tanımlanırken, bir diğerinde sosyal beceriler; çocuğun sosyal ortamlarda başkalarını incitmeden ilişkilerini yürütebilmesi, kişiler arası ilişkilerde çevrelerinden olumlu dönütler alması ve aynı zamanda bu ilişkilerini devam ettirmek için kullandıkları öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanmıştır (Combs & Slaby, 1977, Foster & Ritchey, 1979, Rinn & Markle, 1979, Kelly, 1982).

Adından da anlaşıldığı gibi sosyal beceriler birden çok beceriyi kapsamaktadır. Uzmanlar sosyal becerileri kendi bakış açılarına göre çeşitli şekillerde sınıflandırmışlardır. Merrell (2003) sosyal becerileri: sosyal işbirliği becerisi, sosyal etkileşim becerisi, sosyal bağımsızlık becerisi olarak sınıflandırırken Riggio (1986), sosyal becerileri: Duygusal ifade, duygusal duyarlılık, duygusal kontrol, sosyal ifade, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol olarak altı alt boyutta sınıflandırmıştır (Akt: Çakıl, 1998: 25–26). Goldstein, Sprafkin, Gershaw ve Klein (1980) ise sosyal becerileri: temel sosyal beceriler, ileri sosyal beceriler, duygularla başa çıkma becerileri, saldırganlığa alternatifler geliştirme becerileri, stresle başa çıkma becerileri ve planlama becerileri olmak üzere altı alt kategoride sınıflandırmıştır (Akt: Bacanlı, 1999: 49–50).

Çocuğun sosyal beceri gelişimini belirleyen etkenlerin başında aile gelmektedir. Aile çocuğun yaşamı boyunca sevme, paylaşma, saygı gösterme, başka bireylerle ilişkilerini belirleme, yaşama yönelik tutumlarının şekillendirme; toplumda kabul gören iyi ve doğru davranışları benimseme ve gösterebilme becerisini kazandığı ilk, en uzun süreli, doğal bir

sosyal iletişim alanı olma özelliği ile öne çıkmaktadır. Ailenin çocuğa karşı davranışları çocuğun üzerinde yaşam boyunca kalıcı izler bırakmaktadır. Bu izlerin olumlu olabilmesinde öncelikle anne ve baba tutumlarının, eşler arası ilişkilerin ve ebeveynin çocukla iletişiminin sağlıklı olması da önem taşımaktadır (Efe, 2005: 19; Öksüz, 2002: 155).

Church, Goltschalk ve Leddy (2003) sosyal becerilerin ilk önce aile içerisinde yani evde gelişmeye başladığından dolayı sosyal becerilerin temelini ailede oluştuğunu ifade etmektedir (Akt: Brodeski & Hembrough, 2007: 24). Petit, Dodge ve Brown'a (1988) göre; anne-babanın kişilik özellikleri, değer yargıları, çocuğa karşı tutum ve davranışları, çocuğa yaşamının ilk yıllarında sağladıkları sosyal deneyimler edinme fırsatları çocuğun sosyal becerileri kazanmasında etkilidir (Akt: Kamaraj, 2004: 12). Bunun yanında ailenin hem çocuğa hem de çocuğun yanında başkalarına karşı empati ve değer vererek davranması çocuğun empati becerilerinin ve prososyal davranışlarının gelişmesinde güçlü bir etken olabilmektedir (Ünal, 2007: 140).

Çocuğun cinsiyeti, parçalanmış ya da tam aileye sahip olma durumu, tek ebeveynle yaşama durumunda diğer ebeveynle olan ilişkiler, ailede yaşayan diğer bireyler çocukların sosyal becerileri kazanmalarında etken olan aileye ilişkin faktörlerdir (Brodeski ve Hembrough, 2007: 18). Aile içi çatışmalar, boşanma, aile içi iletişim bozuklukları, anne ve babanın olumlu ya da olumsuz kişilik özellikleri, anne baba tutumları, yoksulluk, olumsuz çevre koşulları çocuklarda görülen duygusal ya da sosyal gelişime yönelik sorunlarda risk faktörü oluşturmaktadır. Bu risk faktörlerinin azaltılması çocuklarda görülebilecek sosyal ve duygusal sorunların da azalacağı anlamına gelmektedir (Keown ve Woodward, 2002; Akbaba, 2004: 296; Gürşimşek vd., 2004: 365).

Amaç

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında ele alınan aile özellikleri; çocuğun yaşı, cinsiyeti, anaokuluna devam etme süresi, annenin yaşı, eğitim durumu ve mesleği, babanın yaşı, eğitim durumu, mesleği ve çalışma durumu, ailenin ekonomik durumu ve ailedeki çocuk sayısıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel

tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2005).

Evren ve örneklem

Araştırma evrenini, İstanbul ilinde yer alan devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu çocuklar ve aileleri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise, İstanbul ilinin Avcılar, Beylikdüzü, Eyüp, Güngören, Bakırköy ilçelerinden rastlantısal örnekleme modeliyle seçilmiş 7 devlet ve 5 özel olmak üzere toplam 12 okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 295 çocuk ve ailesi oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerini ölçmek amacıyla; “Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği”nde (Preschool and Kindergarten Behaviour Scale (PKBS-2)) yer alan "Sosyal Beceri Ölçeği" kullanılmıştır. Aile özelliklerini belirlemek için ise Aile Bilgi Formu kullanılmıştır.

Bu ölçek, okul öncesi dönemde 3-6 yaş çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlarını ölçmek amacıyla 1994 yılında Kenneth W. Merrell tarafından geliştirilmiş; 2003 yılında ölçek tekrar gözden geçirilerek 3-6 yaş arası toplam 3,317 çocuk ile norm çalışması yapılmıştır. Ölçekte toplam 76 madde bulunmakta ve maddeler “ Hiç, Bazen, Sıklıkla, Nadiren” seçeneklerini içeren Likert tipi dördümlü derecelendirme ile ölçülmektedir. Ölçeği uygulama süresi 10-12 dk. arasında değişmektedir. Ölçeğin İngilizce formunda iç tutarlılık kat sayısı Sosyal Beceri ve Problem Davranış ölçekleri için .90 ve .97 ; her iki ölçeğin alt boyutlarında ise .81 ve .95 dir. PKBS-2, öğretmenler, yardımcı öğretmenler, aileler, sosyal hizmet uzmanları tarafından rahatlıkla kullanılabilir (Özbey, 2009: 99).

PKBS-2, “Sosyal Beceri” ve “Problem Davranış Ölçeği” olmak üzere birbirinden bağımsız iki ölçekten oluşmaktadır (Özbey, 2009: 99). Bu çalışmada çocukların sosyal becerilerinin karşılaştırılması söz konusu olduğundan ölçeğin "Sosyal Beceri Ölçeği" kısmı kullanılmıştır.

-Sosyal Beceri Ölçeği (Social Skills Scale): Sosyal Beceri Ölçeği, “ Sosyal İşbirliği, Sosyal Etkileşim ve Sosyal Bağımsızlık” olmak üzere üç alt kategoriden oluşmaktadır. Sosyal Beceri Ölçeği'nde toplam 34 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması sosyal beceriler açısından olumlu olarak değerlendirilmektedir.

a. Sosyal işbirliği (Social Cooperation): Sosyal işbirliği alt ölçeğinde 12 madde bulunmaktadır. Maddeler çocuğun yetişkinin yönergelerini takip etme, işbirliği, akranlarıyla uyum ve kendini kontrol etme becerilerini içermektedir.

b. *Sosyal Etkileşim (Social Interaction)*: Sosyal Etkileşim alt ölçeğinde 11 madde bulunmaktadır. Maddeler çocuğun akranları tarafından kabul edilme ve akran ilişkilerini sürdürme becerileri ölçmektedir. Sosyal Etkileşim alt ölçeğindeki maddeler çoğunlukla çocuğun akranlarıyla etkileşimini kapsamaktadır. Çok az madde yetişkin çocuk etkileşimini içermektedir.

c. *Sosyal Bağımsızlık (Social Independence)*: Sosyal Bağımsızlık alt ölçeği 11 maddeden oluşmaktadır. Maddeler çocuğun akran gruplarının etki alanında sosyal bağımsızlık becerisini ölçmektedir. Bu maddelerden bazıları çocuğun bakımını üstlenmiş kişilerden ya da ailesinden zorluk çıkarmadan ayrılabilmesi ve kendine güven duyarak akranları ile etkileşimde bulunabilmesine yönelik sosyal becerileri kapsamaktadır.

Sosyal Beceri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları: Sosyal Beceri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları esnasında yapılan faktör döndürme ve faktör analizi sonucunda orijinal formdan 11 madde çıkarılmıştır (Özbey, 2009, s.112). Bu haliyle Türkçe form "11 maddeden oluşan Sosyal İşbirliği, 8 maddeden oluşan Sosyal Etkileşim ve 4 maddeden oluşan Sosyal Bağımsızlık" olmak üzere toplam 23 maddelik üç faktörden oluşmaktadır. Birinci faktör için yapı güvenirliği .96, açıklanan varyans .67; ikinci faktör için yapı güvenirliği .91, açıklanan varyans .52; üçüncü faktör için yapı güvenirliği .88, açıklanan varyans .64 olarak saptanmıştır. Sosyal Beceri Ölçeği'nin birinci faktörün Cronbach Alfa değeri .92, ikinci faktörün Cronbach Alfa değeri .88, üçüncü faktörün Cronbach Alfa değeri .88; Sosyal Beceri Ölçeği'nin toplam Cronbach Alfa değeri ise .94, olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

Bu ölçek, araştırmaya dahil edilen her bir çocuk için, öğretmeni tarafından doldurulmuştur.

Aile Bilgi Formu: Aile özellikleri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından bir form geliştirilmiş ve aileler tarafından doldurulmak üzere bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 5.5.2012–5.6.2012 tarihleri arasında aşağıdaki şekilde toplanmıştır:

- Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek ve form, 5. 5. 2012 tarihinde örnekleme kurumlara ulaştırılmıştır.
- "Aile Bilgi Formu", okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğu eğitim görmekte olan aileler tarafından doldurulmuştur.
- "Sosyal Beceri Ölçeği", çocukların öğretmenleri tarafından doldurulmuştur.

- Doldurulmuş olan tüm form ve ölçekler, çözümlenmek üzere araştırmacı tarafından 05. 06. 2012 tarihinde toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmeleri, SPSS 12.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara göre okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin aile özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Çocuğun Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

SOSYAL BECERİ ÖLÇEĞİ	Alt Boyutlar	Gruplar	n	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
							t	Sd	p
Genel		5 yaş	75	57,36	11,893	1,365	-3,10	293	,002*
		6 yaş	220	61,60	9,575	1,517			
Sosyal İşbirliği		5 yaş	75	29,33	4,740	,591	-2,80	293	,111
		6 yaş	220	30,28	4,308	,620			
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul		5 yaş	75	18,75	5,152	,621	-1,52	293	,002*
		6 yaş	220	20,67	4,458	,667			
Sosyal Etkileşim		5 yaş	75	9,41	3,647	,403	-2,88	293	,001*
		6 yaş	220	10,71	2,764	,460			

* $p < .05$

Tablo 1'de görüldüğü gibi, okul öncesi eğitime devam eden çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden aldıkları puanların çocuğun yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinde grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -3,10$; $p < .05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde, 6 yaş çocukların aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 61,60$) 5 yaş çocukların aritmetik ortalamasından ($\bar{x} = 57,36$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani, söz konusu farklılık 6 yaş çocukların lehine gerçekleşmiştir.

Sosyal İşbirliği alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -2,80$; $p > .05$).

Sosyal Bağımsızlık ve Kabul alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -1,52$; $p < .05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde, 6 yaş çocukların aritmetik

ortalamasının ($\bar{x}=20,67$) 5 yaş çocukların aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=18,75$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani, söz konusu farklılık 6 yaş çocukların lehine gerçekleşmiştir.

Sosyal Etkileşim alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,88$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde, 6 yaş çocukların aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=10,71$) 5 yaş çocukların aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=9,41$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani, söz konusu farklılık 6 yaş çocukların lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Çocuğun Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

SOSYAL BECERİ ÖLÇEĞİ	Alt Boyutlar	Gruplar	n	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
							t	Sd	p
Genel		Kız	143	61,60	9,647	,807	1,747	293	,082
		Erkek	152	59,50	10,920	,886			
Sosyal İşbirliği		Kız	143	30,58	3,992	,334	2,052	293	,041*
		Erkek	152	29,53	4,767	,387			
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul		Kız	143	20,43	4,531	,379	,898	293	,370
		Erkek	152	19,94	4,876	,396			
Sosyal Etkileşim		Kız	143	10,52	2,523	,211	,731	293	,465
		Erkek	152	10,26	3,494	,283			

* $p<.05$

Tablo 2'de görüldüğü gibi, okul öncesi eğitime devam eden çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden aldıkları puanların çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinde ($t=1,747$; $p>.05$), *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda ($t=,898$; $p>.05$) ve *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda ($t=,731$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. *Sosyal işbirliği* alt boyutunda ise grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,052$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde, kız çocukların aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=30,58$) erkek çocukların aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=29,53$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani, söz konusu farklılık kız çocukların lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Çocuğun Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Anaokuluna Devam Süresi	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	1 yıl	190	131,78	2	4,609	,100
	2 yıl	65	147,72			
	3 yıl	20	165,45			
	Toplam	275				
Sosyal İşbirliği	1 yıl	190	133,00	2	2,781	,249
	2 yıl	65	147,58			
	3 yıl	20	154,35			
	Toplam	275				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	1 yıl	190	131,26	2	4,821	,090
	2 yıl	65	151,22			
	3 yıl	20	159,07			
	Toplam	275				
Sosyal Etkileşim	1 yıl	190	137,26	2	,541	,763
	2 yıl	65	136,78			
	3 yıl	20	148,98			
	Toplam	275				

p>,05

Tablo 3 incelendiğinde; anaokuluna devam etme süresi ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir ($X^2(2)=4,609$; $p>.05$). *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinde okul öncesi eğitimi kurumunda ilk yılda olanların sıra puan ortalaması 131,78; ikinci yılda olanların sıra puan ortalaması 147,72; üçüncü yılda olanların sıra puan ortalaması 165,45'tir.

Ölçeğin *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)=2,781$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda okul öncesi eğitimi kurumunda ilk yılda olanların sıra puan ortalaması 133,00; ikinci yılda olanların sıra puan ortalaması 147,58; üçüncü yılda olanların sıra puan ortalaması 154,35'dir.

Sosyal Bağımsızlık ve Kabul alt boyutunda çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)=4,821$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda okul öncesi eğitim kurumunda ilk yılda olanların sıra puan ortalaması 131,26; ikinci yılda olanların sıra puan ortalaması 151,22; üçüncü yılda olanların sıra puan ortalaması 159,07'dir.

Sosyal Etkileşim alt boyutunda da çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)=,541$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda okul öncesi eğitim kurumunda ilk yılda olanların sıra puan ortalaması 137,26; ikinci

yılda olanların sıra puan ortalaması 136,78; üçüncü yılda olanların sıra puan ortalaması 148,98'dir.

Tablo 4: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Annenin Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Annenin Yaşı	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	18-24	5	162,90			
	25-30	86	136,28			
	31-35	118	138,64	4	2,379	,666
	36-40	52	130,42			
	41 ve üstü	14	162,43			
	Toplam		275			
Sosyal İşbirliği	18-24	5	160,00			
	25-30	86	135,17			
	31-35	118	139,91	4	2,273	,553
	36-40	52	130,40			
	41 ve üstü	14	159,68			
	Toplam		275			
Sosyal Bağımsızlık Ve Kabul	18-24	5	145,00			
	25-30	86	138,08			
	31-35	118	138,36	4	3,208	,553
	36-40	52	128,21			
	41 ve üstü	14	168,36			
	Toplam		275			
Sosyal Etkileşim	18-24	5	187,50			
	25-30	86	141,78			
	31-35	118	134,14	4	3,208	,524
	36-40	52	135,99			
	41 ve üstü	14	137,07			
	Toplam		275			

p>,05

Tablo 4 incelendiğinde; annenin yaşı ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir ($X^2(4)=2,379$; $p>.05$). *Sosya Beceri Ölçeği* genelinde anneleri 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 162,90; anneleri 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 136,28; anneleri 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 138,64, anneleri 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 130,42; anneleri 41 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 162,43'tür.

Ölçeğin *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=2,781$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda anneleri 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 160,00; anneleri 25-

30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 135,00; anneleri 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 139,91, anneleri 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 130,40; anneleri 40 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 159,68'dir.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=3,208$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda anneleri 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 145,00; anneleri 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 138,08; anneleri 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 138,36, anneleri 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 128,21; anneleri 40 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 168,36'dır.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=3,208$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda anneleri 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 187,50; anneleri 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 141,78; anneleri 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 134,14, anneleri 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 135,99; anneleri 40 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 137,07'dir.

Tablo 5: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Annenin Durumu	Eğitim	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	İlkokul Mezunu		67	129,70			
	Ortaokul Mezunu		43	121,41			
	Lise Mezunu		114	150,08			
	Önlisans Mezunu		18	167,81	5	13,003	,023*
	Lisans Mezunu		46	174,10			
	Diğer		3	145,83			
	Toplam		291				
Sosyal İşbirliği	İlkokul Mezunu		67	122,38			
	Ortaokul Mezunu		43	125,27			
	Lise Mezunu		114	152,83			
	Önlisans Mezunu		18	177,75	5	18,534	,002*
	Lisans Mezunu		46	173,57			
	Diğer		3	98,00			
	Toplam		291				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	İlkokul Mezunu		67	136,83			
	Ortaokul Mezunu		43	123,80	5	8,133	,149
	Lise Mezunu		114	148,69			

	Önlisans Mezunu	18	152,81			
	Lisans Mezunu	46	169,25			
	Diğer	3	169,50			
	Toplam	291				
Sosyal Etkileşim	İlkokul Mezunu	67	132,72			
	Ortaokul Mezunu	43	128,51			
	Lise Mezunu	114	148,23			
	Önlisans Mezunu	18	179,50	5	10,478	,063
	Lisans Mezunu	46	161,48			
	Diğer	3	170,00			
	Toplam	291				

* $p < .05$

Tablo 5 incelendiğinde; annenin eğitim durumu ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların Sosyal *Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. ($X^2(5)=13,003$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Bunun neticesinde farkın ilkökul mezunu ve lisans mezunu olanlar arasında, ortaokul mezunu ve önlisans mezunu olanlar arasında ve ortaokul mezunu ve lisans mezunu olanlar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda elde edilen sıra ortalamalarına göre; lisans mezunu olanların (sıra ort.=66,83) ilkökul mezunu olanlara (sıra ort.=50,25) oranla, önlisans mezunu olanların (sıra ort.= 38,14) ortaokul mezunu olanlara (sıra ort.= 28,01) oranla ve lisans mezunu olanların (sıra ort.= 52,61) ortaokul mezunu olanlara (sıra ort.= 36,86) sosyal beceri ölçeği genelinde daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($X^2(5)=18,534$; $p < .05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi yapılarak gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Bunun neticesinde farkın; lise mezunu olanlar ve ilkökul mezunu olanlar arasında, önlisans mezunu ve ilkökul mezunu olanlar arasında, lisans mezunu olanlar ve ilkökul mezunu olanlar arasında, önlisans mezunu olanlar ve ortaokul mezunu olanlar arasında ve lisans mezunu olanlar ve ortaokul mezunu olanlar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda elde edilen sıra ortalamalarına göre; ; lise mezunu olanların (sıra ort.= 97,89) ilkökul mezunu olanlara (sıra ort.= 79,28) oranla, önlisans mezunu olanların (sıra ort.= 55,64) ilkökul mezunu olanlara (sıra ort.= 39,60) oranla, lisans mezunu olanların (sıra ort.= 68,85) ilkökul mezunu olanlara (48,87) oranla, önlisans mezunu olanların (sıra ort.= 38,69) ortaokul

mezunu olanlara (sıra ort.= 27,78) oranla ve lisans mezunu olanların (sıra ort.= 52,15) ortaokul mezunu olanlara (sıra ort.= 37,35) oranla daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 8,133$; $p>.05$). Sosyal Bağımsızlık ve Kabul boyutunda anneleri ilkököl mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 136,83; anneleri ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 123,80; anneleri lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 148,69, anneleri önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 152,81; anneleri lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 169,25; ‘diğer’ şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 169,50’dir.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 10,478$; $p>.05$). Sosyal Etkileşim alt boyutunda anneleri ilkököl mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 132,72; anneleri ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 128,51; anneleri lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 148,23, anneleri önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 179,50; anneleri lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 161,48; ‘diğer’ şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 170,00’dir.

Tablo 6: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Annenin Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Annenin Mesleği	N	Sıra Ort.	SD	X ²	p
Genel	Ev Hanımı	212	141,52			
	Serbest Meslek	17	133,21			
	Memur	18	173,44			
	İşçi	19	136,50	5	8,670	,123
	Emekli	1	185,50			
	Diğer	25	184,44			
	Toplam	292				
Sosyal İşbirliği	Ev Hanımı	212	143,16			
	Serbest Meslek	17	126,29			
	Memur	18	165,11			
	İşçi	19	132,79	5	8,723	,121
	Emekli	1	145,50			
	Diğer	25	185,62			
	Toplam	292				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	Ev Hanımı	212	141,10			
	Serbest Meslek	17	142,62			
	Memur	18	180,89			
	İşçi	19	137,71	5	7,548	,183
	Emekli	1	177,50			
	Diğer	25	175,58			

	Toplam	292			
Sosyal Etkileşim	Ev Hanımı	212	141,62		
	Serbest Meslek	17	128,59		
	Memur	18	169,97		
	İşçi	19	151,84	5	8,378 ,137
	Emekli	1	203,00		
	Diğer	25	176,86		
	Toplam	292			

p>,05

Tablo 6 incelendiğinde; annelerin mesleği ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir. ($X^2(5)=8,670$; $p>.05$). *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinde anneleri ev hanımı olan çocukların sıra puan ortalaması 141,52; anneleri serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 133,21; anneleri memur olan çocukların sıra puan ortalaması 173,44, anneleri işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 136,50; anneleri emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 185,50; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 184,44'tür..

Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5)=8,723$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda anneleri ev hanımı olan çocukların sıra puan ortalaması 143,16; anneleri serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 126,29; anneleri memur olan çocukların sıra puan ortalaması 180,89, anneleri işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 137,71; anneleri emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 177,50; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 1175,58'dir.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 7,548$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda anneleri ev hanımı olan çocukların sıra puan ortalaması 141,10; anneleri serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 142,62; anneleri memur olan çocukların sıra puan ortalaması 180,89; anneleri işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 137,71; anneleri emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 177,50; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 175,58'dir.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 8,378$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda anneleri ev hanımı olan çocukların sıra puan ortalaması 141,62; anneleri serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 128,59; anneleri memur olan çocukların sıra puan ortalaması 169,97; anneleri işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 151,84; anneleri emekli

olan çocukların sıra puan ortalaması 203,00; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra ortalaması ise 176,86'dır.

Tablo 7: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Babanın Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Babanın Yaşı	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	18-24	1	256,50			
	25-30	19	154,42			
	31-35	118	132,74			
	36-40	115	156,64	4	6,910	,141
	41 ve üstü	39	151,55			
	Toplam		292			
Sosyal İşbirliği	18-24	1	232,00			
	25-30	19	131,92			
	31-35	118	133,96			
	36-40	115	162,69	4	9,270	,055
	41 ve üstü	39	141,63			
	Toplam		292			
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	18-24	1	240,50			
	25-30	19	173,84			
	31-35	118	134,29			
	36-40	115	149,54	4	6,985	,137
	41 ve üstü	39	158,73			
	Toplam		292			
Sosyal Etkileşim	18-24	1	202,50			
	25-30	19	162,74			
	31-35	118	137,69			
	36-40	115	151,83	4	3,686	,450
	41 ve üstü	39	148,08			
	Toplam		292			

p>,05

Tablo 7 incelendiğinde; babaların yaşı ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(4)=6,910$; $p>.05$). *Sosya Beceri Ölçeği* genelinde babaları 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 256,50; babaları 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 132,74; babaları 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 138,64; babaları 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 156,64; babaları 41 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 151,55'tir.

Ölçeğin *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=9,270$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda babaları 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 232,00; babaları 25-

30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 131,92; babaları 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 133,96; babaları 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 162,69; babaları 41 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 141,63'tür.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=3,208$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda babaları 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 240,50; babaları 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 173,84; babaları 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 134,29; babaları 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 149,54; babaları 41 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 158,73'tür.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(4)=3,208$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda babaları 18-24 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 202,50; babaları 25-30 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 162,74; babaları 31-35 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 137,69; babaları 36-40 yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 151,83; babaları 41 ve üstü yaş arasında olan çocukların sıra puan ortalaması 148,08'dir.

Tablo 8: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Babanın Durumu	Eğitim	N	Sıra Ort.	SD	X ²	p
Genel	İlkokul Mezunu		35	133,37			
	Ortaokul Mezunu		48	137,05			
	Lise Mezunu		105	144,89			
	Önlisans Mezunu		15	136,40	5	4,326	,504
	Lisans Mezunu		82	155,00			
	Diğer		5	195,90			
	Toplam		290				
Sosyal İşbirliği	İlkokul Mezunu		35	130,01			
	Ortaokul Mezunu		48	143,43			
	Lise Mezunu		105	140,05			
	Önlisans Mezunu		15	169,67	5	4,792	,442
	Lisans Mezunu		82	153,98			
	Diğer		5	176,60			
	Toplam		290				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	İlkokul Mezunu		35	141,29			
	Ortaokul Mezunu		48	135,46	5	3,872	,568
	Lise Mezunu		105	146,65			

	Önlisans Mezunu	15	126,20			
	Lisans Mezunu	82	152,37			
	Diğer	5	192,40			
	Toplam	290				
Sosyal Etkileşim	İlkokul Mezunu	35	129,11			
	Ortaokul Mezunu	48	137,70			
	Lise Mezunu	105	150,53			
	Önlisans Mezunu	15	146,40	5	3,204	,669
	Lisans Mezunu	82	149,34			
	Diğer	5	163,80			
	Toplam	290				

$p > .05$

Tablo 8 incelendiğinde; babanın eğitim durumu ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5) = 4,326$; $p > .05$). *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinde babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 133,37; babaları ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 137,05; babaları lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 144,89, babaları önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 136,40; babaları lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 155,00; 'diğer' şikkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra ortalaması ise 195,90'dır.

Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5) = 4,792$; $p > .05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 130,01; babaları ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 143,43; babaları lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 140,05, babaları önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 169,67; babaları lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 153,98; 'diğer' şikkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra ortalaması ise 176,60'tır.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5) = 3,872$; $p > .05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 141,29; babaları ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 135,46; babaları lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 146,65, babaları önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 126,20; babaları lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 152,37; 'diğer' şikkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra ortalaması ise 192,40'tır.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5) = 3,204$; $p > .05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 129,11; babaları ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 137,70; babaları lise mezunu olan çocukların sıra

puan ortalaması 150,53, babaları önlisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 146,40; babaları lisans mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 149,34; ‘diğer’ şıkkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra ortalaması ise 163,80’dir.

Tablo 9: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Babanın Mesleğine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Babanın Mesleği	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	Serbest Meslek	140	144,34			
	Memur	29	109,69			
	İşçi	74	158,51	4	9,012	,061
	Emekli	5	195,50			
	Diğer	43	148,62			
	Toplam	291				
Sosyal İşbirliği	Serbest Meslek	140	144,20			
	Memur	29	111,43			
	İşçi	74	155,07	4	8,688	,069
	Emekli	5	197,30			
	Diğer	43	153,59			
	Toplam	291				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	Serbest Meslek	140	144,73			
	Memur	29	120,97			
	İşçi	74	153,98	4	4,543	,338
	Emekli	5	184,10			
	Diğer	43	148,86			
	Toplam	291				
Sosyal Etkileşim	Serbest Meslek	140	140,41			
	Memur	29	118,34			
	İşçi	74	168,32	4	11,552	,021*
	Emekli	5	157,60			
	Diğer	43	143,09			
	Toplam	291				

*p<,05

Tablo 9 incelendiğinde; babanın mesleği ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*’nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir. ($X^2(5)=9,012$; $p>.05$). *Sosyal Beceri Ölçeği*’nin genelinde babaları serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 144,34; babaları memur olan çocukların sıra puan ortalaması 109,69; babaları işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 158,51; babaları emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 195,50; ‘diğer’ şıkkını işaretleyen babaları çocuklarının sıra ortalaması ise 148,62’dir.

Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5)= 8,688$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda babaları serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 144,20; babaları

memur olan çocukların sıra puan ortalaması 111,43; babaları işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 155,07; babaları emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 197,30; ‘diğer’ şikkını işaretleyen babaları çocuklarının sıra ortalaması ise 153,59’dur.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 7,548$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda babaları serbest meslekte olan çocukların sıra puan ortalaması 144,73; babaları memur olan çocukların sıra puan ortalaması 120,97; babaları işçi olan çocukların sıra puan ortalaması 153,98; babaları emekli olan çocukların sıra puan ortalaması 184,10; ‘diğer’ şikkını işaretleyen babaları çocuklarının sıra ortalaması ise 148,86’dır.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır ($X^2(5)= 11,552$; $p<.05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi yapılarak gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Bunun neticesinde farkın işçi olanlar ile serbest meslek arasında ve işçi olanlar ile memur olanlar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda elde edilen sıra ortalamalarına göre; işçi olanların (sıra ort.= 120,82) serbest meslek yapanlara (sıra ort.= 100,46) oranla ve işçi olanların (sıra ort.= 57,05) memur olanlara (sıra ort.= 39,12) oranla daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği’nden Aldıkları Puanların Babanın Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Babanın Çalışma Durumu	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	Çalışıyor	289	146,20	2	4,926	,085
	Çalışmıyor	4	240,38			
	Diğer	1	150,50			
	Toplam	294				
Sosyal İşbirliği	Çalışıyor	289	146,31	2	4,500	,105
	Çalışmıyor	4	233,50			
	Diğer	1	146,50			
	Toplam	294				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	Çalışıyor	289	146,39	2	3,665	,160
	Çalışmıyor	4	226,38			
	Diğer	1	152,50			
	Toplam	294				
Sosyal Etkileşim	Çalışıyor	289	147,20	2	1,025	,599
	Çalışmıyor	4	179,63			
	Diğer	1	106,50			

$p > .05$

Tablo 10 incelendiğinde; babanın çalışma durumu ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir. ($X^2(2)=4,500$; $p > .05$). *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinde, çalışan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 146,20; çalışmayan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 240,38; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 150,50'dir.

Ölçeğin *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)= ,987$; $p > .05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda çalışan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 146,31; çalışmayan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 233,50; 'diğer' şikkını işaretleyen annelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 146,50'dir.

Sosyal Bağımsızlık ve Kabul alt boyutunda çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)=3,665$; $p > .05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çalışan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 146,39; çalışmayan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 226,38; 'diğer' şikkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 152,50'dir.

Sosyal Etkileşim alt boyutunda çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)= 1,025$; $p > .05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çalışan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 147,20; çalışmayan babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 179,63; 'diğer' şikkını işaretleyen babaların çocuklarının sıra puan ortalaması 106,50'dir.

Tablo 11: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Ailenin Ekonomik Durumu	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	Dar	23	139,70			
	Orta	235	145,60			
	Yüksek	30	140,78	3	1,870	,600
	Diğer	1	252,50			
	Toplam	289				
Sosyal İşbirliği	Dar	23	143,00			
	Orta	235	145,77			
	Yüksek	30	137,72	3	1,361	,715
	Diğer	1	228,00			
	Toplam	289				
Sosyal Bağımsızlık ve Kabul	Dar	23	131,39	3	1,949	,583

	Orta	235	145,68		
	Yüksek	30	147,03		
	Diğer	1	237,00		
	Toplam	289			
Sosyal Etkileşim	Dar	23	155,24		
	Orta	235	144,79		
	Yüksek	30	136,98	3	1,347 ,718
	Diğer	1	200,00		
	Toplam	289			

p>,05

Tablo 11 incelendiğinde; ailenin ekonomik durumu ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir. ($X^2(2)=1,870$; $p>.05$). *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinde, ekonomik durumu dar olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 139,70; ekonomik durumu orta düzeyde olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 145,60; ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 140,78; ekonomik durumlarıyla ilgili 'diğer' şıkkını işaretleyen ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 252,50'dir.

Ölçeğin *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)= 1,361$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda ekonomik durumu dar olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 143,00; ekonomik durumu orta düzeyde olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 145,77; ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 137,72; ekonomik durumlarıyla ilgili 'diğer' şıkkını işaretleyen ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 228,00'dir

Sosyal Bağımsızlık ve Kabul alt boyutunda çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)=1,949$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda ekonomik durumu dar olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 131,39; ekonomik durumu orta düzeyde olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 145,68; ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 147,03; ekonomik durumlarıyla ilgili 'diğer' şıkkını işaretleyen ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 237,00'dir

Sosyal Etkileşim alt boyutunda çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(2)= 1,347$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda ekonomik durumu dar olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 155,24; ekonomik durumu orta düzeyde olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 144,79; ekonomik durumu

yüksek olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 136,98; ekonomik durumlarıyla ilgili 'diğer' şıkkını işaretleyen ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 200,00'dür.

Tablo 12: Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Ailedeki Çocuk Sayısı	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Genel	1	95	154,44			
	2	150	147,27			
	3	38	139,47			
	4	6	101,33	5	,370	,122
	5	3	48,00			
	6 ve üstü	1	256,50			
	Toplam	293				
Sosyal İşbirliği	1	95	146,29			
	2	150	151,10			
	3	38	142,86			
	4	6	95,33	5	5,392	,370
	5	3	91,83			
	6 ve üstü	1	232,50			
	Toplam	293				
Sosyal Bağımsızlık Ve Kabul	1	95	154,70			
	2	150	146,25			
	3	38	143,37			
	4	6	105,67	5	8,907	,113
	5	3	38,00			
	6 ve üstü	1	241,50			
	Toplam	293				
Sosyal Etkileşim	1	95	157,98			
	2	150	146,81			
	3	38	127,37			
	4	6	113,42	5	7,289	,200
	5	3	105,83			
	6 ve üstü	1	203,00			
	Toplam	293				

p>,05

Tablo 12 incelendiğinde; ailedeki çocuk sayısı ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5) = ,370$; $p > .05$). *Sosyal Beceri Ölçeği*'nin genelinde çocuk sayısı 1 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 154,44; çocuk sayısı 2 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 147,27; çocuk sayısı 3 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 139,47; çocuk sayısı 4 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 101,33; çocuk sayısı 5 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 48,00; çocuk sayısı 6 ve üstü olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 256,50'dir.

Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($X^2(5)= 5,392$; $p>.05$). *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda çocuk sayısı 1 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 146,29; çocuk sayısı 2 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 151,10; çocuk sayısı 3 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 142,86; çocuk sayısı 4 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 95,33; çocuk sayısı 5 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 91,83; çocuk sayısı 6 ve üstü olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 232,50'dir.

Ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 8,907$; $p>.05$). *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutunda çocuk sayısı 1 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 154,70; çocuk sayısı 2 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 146,25; çocuk sayısı 3 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 143,37; çocuk sayısı 4 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 105,67; çocuk sayısı 5 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 38,00; çocuk sayısı 6 ve üstü olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 241,50'dir.

Ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamaktadır ($X^2(5)= 7,289$; $p>.05$). *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda çocuk sayısı 1 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 157,98; çocuk sayısı 2 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 146,81; çocuk sayısı 3 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 127,37; çocuk sayısı 4 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 113,42; çocuk sayısı 5 olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 105,83; çocuk sayısı 6 ve üstü olan ailelerin çocuklarının sıra puan ortalaması 203,00'tür.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği'nin Sosyal İşbirliği* alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları çocukların yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinde, ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* ve *Sosyal Etkileşim* alt boyutlarında 6 yaş çocuklarının lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Yani, 6 yaş çocuklarının, 5 yaş çocuklara göre daha fazla *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* ve *Sosyal Etkileşim* becerilerine sahip olduğu görülmektedir.

Gizir (2002), anaokuluna devam eden 4–5 yaş çocuklarında sosyal davranışlarının gelişimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, Davranış Derecelendirme Ölçeği'nden elde ettiği sonuca göre, yaş değişkeninin işbirliği ve sosyal ilişkiler boyutlarında önemli olduğunu saptamıştır. Buna göre, beş yaşındaki çocukların puan ortalamalarının dört yaş çocuklarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sarı'nın (2007) anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi konulu araştırmasında, çocukların sosyal uyum ve becerilerinin yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, 6 yaşındaki çocukların, 5 yaşındaki çocuklardan daha uyumlu olduğu bulgulanmıştır.

Yapılmış diğer araştırmalardan elde edilen bulguların tümü bu çalışmada elde edilen çocuğun yaşı değişkenine ilişkin bulgu ile örtüşmektedir. Yaşı büyük olan çocukların yaşı küçük olanlara göre sosyal becerilerinin daha yüksek çıkması, çocukların yaşları ilerledikçe sosyal becerilerinin daha çok geliştiğinin bir göstergesi olabilir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline, ölçeğin *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* ve *Sosyal Etkileşim* alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları çocukların cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, *Sosyal İşbirliği* alt boyutunda kız çocuklarının lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Yani, kız çocuklarının, erkek çocuklara göre daha fazla sosyal işbirliği becerilerine sahip olduğu görülmektedir.

Özbey'in (2009) Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği'nin (PKBS-2) geçerlik ve güvenilirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi konulu araştırmasına göre, Sosyal Beceri Ölçeği'nin genelinde ve bu ölçeği oluşturan *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul Becerisi* alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte Sosyal Beceri Ölçeği'nin alt boyutlarından olan *Sosyal İşbirliği* ve *Sosyal Etkileşim* boyutlarında kız çocuklarının lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Sarı'nın (2007) araştırmasında çocukların sosyal uyum ve becerilerinin çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Orçan ve Deniz (2006) anaokuluna devam eden 6 yaş çocuklarının sosyal uyumlarını incelediği araştırmasında, çocukların sosyal uyum ve becerilerinin çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Çimen (2000), anaokuluna devam eden beş-altı yaş çocuklarının psikososyal gelişimlerini bağımsız iş yapabilme, ev işleri ve sorumluluk alt boyutlarında inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda kız çocuklarının puan ortalamalarının tüm boyutlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Günindi'nin (2008) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne-babalarının empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu araştırmasında, çocukların cinsiyetlerine göre; sosyal uyum ve becerileri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmediği bulgulanmıştır.

Kurt'un (2007), okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden beş-altı yaş çocuklarının sosyal uyum ve becerilerine proje yaklaşımı eğitim programlarının etkisini incelediği araştırma bulgularına bakıldığında; çocukların cinsiyetlerine göre sosyal uyum becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı bulgulanmıştır.

Seven'in (2006) altı yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile bağlanma durumları arasındaki ilişkileri incelediği araştırmasında, çocukların sosyal beceri düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı bulgulanmıştır.

Koçak ve Tepeli (2004), 4-5 yaş çocuklarında sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarını bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırma sonucunda sosyal ilişkiler ve sosyal işbirliği davranışlarında kızların puanlarının erkek çocukların puanlarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gizir (2002) yaptığı çalışmada anaokuluna devam eden 4-5 yaş çocuklarında sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarında kız çocuklarının puanlarının erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Dinç (2002) tarafından yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre anaokuluna devam eden 4-5 yaş grubu kız öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerinin erkek çocuklara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Acun-Kapıkıran ve diğerleri (2006) tarafından okul öncesi öğrencilerin sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından incelemesi amacıyla yapılan çalışmada, sosyal beceri, iletişim ve uyum alt boyutlarında yaşlar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ve kızların sosyal uyum ve becerilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kapıkıran ve diğerlerinin aktardığına göre (2006), Updegraff ve diğerleri (2001), Mercurio (2003) ve Park ve Cheah (2005), ailelerin çocuk yetiştirme tutumlarına bağlı olarak sosyal becerilerin cinsiyete göre farklılaşabildiğini belirtmektedirler. Söz konusu araştırma sonuçlarına göre anneler kız çocuklarıyla daha çok akran etkileşimine dayalı oyunlar oynamakta; kız çocuklarının eğitiminde paylaşma, yardımlaşma gibi öğeler daha fazla ön plana çıkarılmakta; erkek çocuklar ise yetiştirilme tarzına bağlı olarak kızlara göre duygusal olgunluk açısından daha düşük düzeyde bulunabilmektedirler.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularıyla paralellik gösteren bulgular olduğu gibi bu araştırmanın bulgularından farklı olan sonuçlara da ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonuçların bir kısmı sosyal becerilerin cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koyarken, bir kısmı da farklılaştığını ortaya koymuştur. Farklılaştığını belirten araştırmaların tamamı bu farklılığın kızların lehine olduğunu belirtmektedir. Bu durumu şu şekilde açıklamak mümkün olabilir: Kız çocukları, erkek çocuklara göre sosyal uyum anlamında daha yetenekli, çevreye daha uyumlu ve aynı zamanda kişilerle daha ilgisiz bir bağdaşma zihniyetine sahiptir.

Erkek çocuğu genel olarak kız çocuğundan daha ağır hareket eder ve kız çocuğundan daha az narindir. Erkek çocuğu, kız çocuğuna göre daha az beceriklidir. Bunlar bazı genel özelliklerdir. Her çocuk bu özelliklere ufak nüanslar katabilir (Çakmaklı, 2007, s.178).

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, çocuklarının anaokuluna devam etme süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Özbey'in (2009) yaptığı araştırmada, çocukların okul öncesi eğitime devam etme sürelerine göre Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği'nde (PKBS-2) yer alan Sosyal Beceri Ölçeği'nin genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Uğur (1998) tarafından yapılan anasınıfı eğitiminin sosyalleşmedeki rolü ve öğrencileri sosyalleştirme açısından özel ve devlet anasınıflarının karşılaştırılması konulu araştırmanın sonucunda, anasınıfına devam eden çocukların sosyalleşme düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Günindi'nin (2008) araştırmasına göre, çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devam etme süresi uzadıkça sosyal uyum ve beceri düzeylerinin de olumlu yönde arttığı bulgulanmıştır.

Önder, Güven, Sevinç, Aydın, Balat, Palut, Bilgin, Çağlak ve Dibek (2004) tarafından yapılan okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal ve duygusal uyum düzeyini karşılaştırılması konulu araştırmada, okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal uyum puan ortalamalarının okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görölmüştür.

Tuğrul (1992), anaokulu eğitimi alan ve almayan çocukların ilkokul birinci sınıftaki akademik başarı ve ruhsal uyum davranışlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda, anaokuluna devam etme süresi uzadıkça ruhsal uyum problemlerinin görölme oranının azaldığı sosyal yönden olumlu davranışların arttığı ortaya çıkmıştır.

Gürkan tarafından (1979) yapılan okul öncesi eğitimin ilkokuldaki etkileri üzerine bir inceleme konulu araştırmanın sonucunda ilkokul birinci sınıftaki okul öncesi eğitimi almış çocukların okul öncesi eğitimi almamış çocuklara göre sosyal beceriler ve sosyal davranışlar yönünden daha uyumlu ve başarılı oldukları görölmüştür.

Kapıkıran, İvrendi ve Adak'ın (2006) okul öncesi çocuklarında sosyal beceri: Durum saptaması konulu araştırmasında, çocukların sosyal becerilerinin okula devam yılı açısından anlamlı fark yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu farkın ilk kez okul öncesi kuruma gidenlerle ikinci kez gidenler arasında olduğu ve ilk kez gidenlerin daha düşük sosyal beceri puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Öztürk'ün (2008) yaptığı okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi konulu araştırmada, okul öncesi eğitim

alan ve almayan ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (SBDÖ)” Temel Sosyal Beceriler alt ölçeği puan ortalamaları açısından okul öncesi eğitim alanlar lehine istatistiksel anlamda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ve okul öncesi eğitim alanın temel sosyal becerilerde farklılaşmaya yol açan önemli bir unsur olduğu saptanmıştır.

Çoban tarafından (1999) yapılan anaokullarına giden ve gitmeyen çocukların sosyalleşme düzeyleri konulu araştırma sonucunda anaokulu eğitimi alıp ilkokul birinci sınıfa başlayan çocukların sosyalleşme düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Kök, Tuğluk ve Bay (2006) tarafından yapılan okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi konulu araştırmanın sonucunda; psikososyal gelişim özellikleri açısından, okul öncesi eğitimi almış olan öğrencilerin almamış olan öğrencilere göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularından farklı olan bulgulara da ulaşıldığı görülmektedir. Araştırmaların bir kısmı anaokuluna devam süresinin çocuğun sosyal becerilerini etkilemeyeceği yönünde bulgulara ulaşırken büyük bir kısmı da, anaokuluna devam süresinin çocuğun sosyal becerilerini etkileyeceği sonucuna ulaşmıştır. Bu durum iki farklı şekilde yorumlanabilir: Okul öncesi eğitim, çocukların ilköğretim düzeyinde ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerilerini, grupla iş yapabilme becerilerini, duygulara yönelik becerilerini ve stres durumuyla başa çıkma becerilerini geliştirmeye destek olur. Bu nedenle okul öncesi eğitime devam süresi çocukların sosyal becerilerini olumlu etkileyebilir. Bu araştırma ve bu araştırmanın bulgusunu destekleyen araştırmalar dikkate alındığında ise örnekleme dahil olan çocukların bilinçli ve ilgili ebeveynlere sahip olduğu ve çocuklarının sosyal becerilerini geliştirme adına uygun ortamlar sundukları, bu nedenle anaokuluna devam süresinin çocukların sosyal becerilerini belirleyici bir faktör olmayabileceği şeklinde bir yorum yapılabilir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları annenin yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Günindi'nin (2008) araştırmasına göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgulanmıştır.

Günindi'nin araştırmasında elde edilen bulgunun bu araştırmanın bulgusuyla örtüştüğü görülmektedir. Bu durum annenin yaşından ziyade ebeveynlik becerileri, kendi sosyal beceri düzeyi ve çocuğuyla kurduğu ilişkide sosyal ilişkiler anlamında olumlu bir model olmasının daha belirleyici faktörler olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada annenin eğitim durumu ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Bağlımsızlık ve Kabul* ve *Sosyal Etkileşim* alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında

istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte Çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* genelinden aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Annesi lisans ve önlisans mezunu olan çocuklar, annesi ilkököl ve ortaokul mezunu olan çocuklara göre daha fazla sosyal beceriye sahiptir. Çocukların *Sosyal İşbirliği* alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Buna göre, annesi lise, önlisans ve lisans mezunu olan çocuklar, annesi ilkököl ve ortaokul mezunu olan çocuklara göre daha fazla sosyal işbirliği becerilerine sahiptir.

Özbey'in (2009) yaptığı araştırmada, çocukların anne öğrenim durumlarına göre Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği'nde (PKBS-2) yer alan *Sosyal Beceri Ölçeği'nin genelinden ve tüm alt boyutlarından* aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sarı'nın (2007) yaptığı araştırmaya göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri annenin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Annesi ortaokul mezunu olan çocukların annesi yüksek lisans ve üstü olan çocuklara göre daha sınırlı sosyal uyum davranışı sergiledikleri bulunmuştur.

Seçer ve diğerlerinin (2008) yaptığı araştırmada, çocukların sosyal becerilerinin annenin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgulanmıştır.

Günindi'nin (2008) yaptığı araştırmaya göre, annesi lise mezunu olan çocukların, annesi ilkököl mezunu olan çocuklara göre, annesi üniversite mezunu olan çocukların, annesi ilkököl mezunu olan çocuklara göre Sosyal Uyum becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çimen (2000) araştırmasında 5-6 yaş çocuklarının anne öğrenim düzeyi arttıkça çocukların sorumluluk gibi alanlarda uyumsal davranış puanlarının da arttığı bulgularına ulaşmıştır.

Yılmaz'ın (2000) eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkilerini incelediği araştırma sonucunda; annenin öğrenim düzeyi arttıkça çocukların benlik algısı ve sosyal yönden kendilerini daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonuçların bir kısmı sosyal becerilerin annenin eğitim durumuna göre farklılaşmadığını ortaya koyarken, bir kısmı da farklılaştığını ortaya koymuştur. Farklılaştığını belirten araştırmaların tamamı bu farklılığın daha üst düzeyde eğitim seviyesindeki annelerin çocuklarının lehine olduğunu belirtmektedir. Tüm bu bilgiler iki farklı şekilde yorumlanabilir. Bu araştırmanın bulgularından farklı bulguların elde edildiği araştırma bulguları göz önüne alındığında annelerin eğitimlerinin çok yetiştirirken kişisel yeteneklerinin ve annelik becerilerinin eğitimlerinden daha etkin olduğu yorumu yapılabilir. Öte yandan bu araştırma ve

bu araştırmanın bulgularını destekleyen araştırma bulguları göz önüne alındığında annenin eğitim seviyesi arttıkça çocuğuyla kurduğu sosyal ilişki düzeyinin ve çocuğuna sosyal anlamda olumlu rol modeli olma düzeyinin de arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları annenin mesleğine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Özbey'in (2009) yaptığı araştırmada, çocukların anne mesleğine göre PKBS-2'de yer alan Sosyal Beceri Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sarı'nın (2007) araştırmasına göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri annenin mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Gizir'in (2002) yaptığı araştırmada, anaokuluna devam eden 4–5 yaş çocuklarında işbirliği ve sosyal ilişkilere ilişkin becerilerin çocukların anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgulanmıştır.

Yapılmış araştırmalarda elde edilen bulgular, bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Görülmektedir ki; çocukların sosyal becerileri anne mesleğine göre değişmemektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak, mesleklerin anne üzerindeki etkileri ne olursa olsun, çocuklarını sosyal beceriler yönüyle etkilemediğinin bir göstergesi olduğunu söylemek mümkündür.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları babanın yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Günindi'nin (2008) araştırmasına göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Günindi'nin araştırma bulgusu bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Bu durum, çocuğun sosyal becerileri üzerinde babanın yaşının değil, çocuğuyla kurduğu ilişkide sosyal anlamda olumlu rol model olması gibi özelliklerinin daha etkili olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesine devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları babanın eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Özbey'in (2009) yaptığı araştırmada, çocukların baba öğrenim durumlarına göre PKBS-2'de yer alan *Sosyal Beceri Ölçeği'nin Sosyal Etkileşim* boyutunda çocukların baba öğrenim durumlarına ilişkin anlamlı farklılık bulunmaktadır. Farkın ilkokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanlar arasında lise mezunlarının lehine; ilkokul mezunu olanlar ile yüksek okul-

üniversite mezunu olanlar arasında yüksek okul-üniversite mezunu olanların lehine olduğu saptanmıştır.

Sarı'nın (2007) yaptığı araştırmaya göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri babanın öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Babanın eğitim düzeyi arttıkça çocukların psiko-sosyal gelişimlerinin arttığı bulunmuştur.

Günindi'nin (2008) araştırmasına göre, babası üniversite mezunu olan çocukların sosyal uyum ve becerilerinin, babası lise mezunu olan çocuklara göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde bu araştırma bulgusundan farklı bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, babaların eğitim düzeyi ne olursa olsun, içinde buldukları sosyal çevre, yapmakta oldukları iş ve eşler arası uyum gibi faktörlerin çocuğun sosyal becerilerinin gelişmesinde daha etkin rol oynadığını söylemek mümkündür.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği geneline*, *Sosyal İşbirliği* ve *Sosyal Bağımsızlık ve Kabul* alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları babanın mesleğine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, ölçeğin *Sosyal Etkileşim* alt boyutunda, çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre; babası işçi olan çocukların, babası serbest meslek yapan ve memur olan çocuklardan daha fazla sosyal etkileşim becerilerine sahip oldukları görülmektedir.

Özbey'in (2009) yaptığı araştırmada, çocukların baba mesleğine göre, PKBS-2'de yer alan Sosyal Beceri Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sarı'nın (2007) araştırmasına göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri babanın mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Katılan ailelerdeki babaların işçi olmasının serbest meslek yapan ve memur olanlara göre çocuğun sosyal becerilerinde bir farklılık oluşturması, bu meslek dallarının kişi ve ailesi üzerindeki sosyo-ekonomik ve kültürel etkilerinin farklılığıyla açıklanabilir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği geneline* ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları babanın çalışma durumuna ve ailenin ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bu sonuçlarına göre, babalarının çalışıp çalışmamasının ve ailenin ekonomik durumunun çocukların sosyal becerilerini farklılaştırmaması dikkate değer bir bulgudur. Bu durum, ailenin geçiminin sadece babanın çalışıp çalışmamasıyla belirlenmediği, ailenin ekonomik durumunun, çocuklarıyla kurdukları sosyal ilişkilerde etkili olmadığı,

çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevrenin ve aile içi ilişkilerin çocuğun sosyal beceri gelişiminde daha belirleyici olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların *Sosyal Beceri Ölçeği* geneline ve ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları ailedeki çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Özbey'in (2009) araştırmasına göre, çocukların kardeş sayılarına göre PKBS-2'de yer alan Sosyal Beceri Ölçeği genelinde ve *Sosyal İşbirliği- Sosyal Bağımsızlık ve Sosyal Kabul – Sosyal Etkileşim* boyutlarında çocukların kardeş sayılarına ilişkin aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sarı'nın (2007) yaptığı çalışmada, çocukların sosyal uyum ve becerilerinin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Orçan ve Deniz (2006) anaokuluna devam eden 6 yaş çocuklarının sosyal uyumlarını incelediği çalışmada, çocukların sosyal uyum ve becerilerinin çocuğun ailedeki çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kanlıklıçer (2005) yaptığı çalışmada, davranış problemlerinin kardeş sayısına göre, anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Eminoğlu (2007) dört- beş yaş çocuklarının sosyal davranışları ile ebeveyn davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu çalışmada, çocukların hem işbirliği hem de sosyal ilişki becerileri ortalama puanlarında kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Gizir (2002) çalışmada, 4-5 yaş çocuklarında kardeş sayısının işbirliği ve sosyal ilişkilere ilişkin davranışlarda farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde, tamamının da bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bu durum, sahip oldukları çocuk sayısı ne olursa olsun, ebeveynlerin, her bir çocuğunun sosyal beceri gelişimi için aynı özeni gösterdiği, aynı emeği ve koşulları sağlamaya çalıştığının göstergesi olarak düşünülebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde görülmektedir ki okul öncesi eğitime devam eden çocukların yaş ve cinsiyetleri, annelerinin eğitim durumu ve babalarının mesleği çocukların sosyal becerilerini etkilemektedir. Bu sonuçlar çerçevesinde şu öneriler sunulmuştur: yaş faktörünün sosyal becerileri etkilediği sonucundan yola çıkılarak çocukların okul öncesi eğitime daha erken yaşlarda dahil edilerek sosyal becerilerinin gelişmesinin daha fazla desteklenmesi önerilebilir. Erkek çocukların kız çocuklarından daha düşük düzeyde sosyal beceriye sahip oldukları sonucu dikkate alınarak okul öncesi eğitim kurumlarında cinsiyet özelliklerine uygun nitelikte sosyal beceri etkinlikleri planlanabilir. Annenin eğitim seviyesi arttıkça çocukların sosyal beceri düzeylerinin arttığı sonucu göz önünde bulundurulduğunda

ebeveynler, özellikle de anneler, yaşam boyu eğitim etkinliklerine, yaygın ve örgün eğitime devam etmeleri konusunda teşvik edilebilir. Babanın mesleğinin çocukların sosyal becerilerini etkilemesi bulgusu dikkate alınarak baba ve baba adaylarının bu konuda bilgilendirilmesine, bilinçlendirilmesine ve sosyal becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimler düzenlenebilir. Aile olma yolunda evliliğe adım atan çiftler birer anne baba adayı olarak değerlendirilerek ebeveynlikle ilgili sertifikalı eğitim programları düzenlenebilir.

Bu araştırma, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarla yapılmış ve çocukların sosyal becerilerini ölçmek için PKBS-2 Ölçeği'nde yer alan Sosyal Beceri Ölçeği kullanılmıştır. Farklı yaş gruplarından çocuklarla ve sosyal becerileri ölçen farklı bir ölçek kullanılarak bir araştırma yapılabilir ve elde edilen bulgular, bu araştırmanın bulgularıyla karşılaştırılabilir.

Kaynaklar

- Acun-Kapıkıran, N., Bora-İvrendi, A. ve Adak, A. (2006). Okul Öncesi Çocuklarında Sosyal Beceri: Durum Saptaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1); 19-27.
- Akbaba, S. (2004). Psikolojik Bozuklukların Önlenmesi İçin Okul Öncesi Dönemdeki Rehberlik Etkinliklerinin Önemi. *I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. Kongre Kitabı (2006). Cilt:3. 294-301.*
- Bacanlı, H.(1999). Sosyal Beceri Eğitimi, İlköğretimde Rehberlik, (Ed.Yıldız Kuzgun), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Brodeski, J. And Hembrough, M. (2007). *Improving Social Skill in Young Children. An Action Research Project.* Degree of Master of Art in Teaching and Leadership. Saint Xavier Universty, Chicago, Illinois.
- Choi, D. H. And Kim, J. (2003). Practicing Social Skills Training For Young Children With Low Peer Acceptance: A Cognitive-Social Learning Model. *Ealry Childhood Education Journal.* Vol.31.No.1.Fall
- Cerrahoğlu, S. (2002). *Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Öz Kavramdüzeylerine Etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimi Bilimleri A.B.D. Samsun.
- Combs, M. L., Slaby, D. A. (1977). Social Skills Training With Children. *Advances in Clinical Child Psychology.* New York: Plenum 1, 161-201.
- Çakıl, N. (1998). *Grupla Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çimen, S. (2000). *Ankara'da Üniversite Anaokullarına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarının Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çoban, M. (1999). *Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Çocukların Sosyalleşme Düzeyleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Danielson, C. K And Phelps, C.R. (2003). The Assesment of Children's Socialskills Through Self-Report: A Potantial Sxcreening Instrument For Classroom Use. *Measurement And Evaluation İn Counseling And Development.* January. Vol.35.
- Dinç, B. (2002). *Okul Öncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri.* Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Efe, K. (2005). *Okul Öncesi Eğitim Çağında Çocuğu Olan Ailelerin Denetim Odağı Türü ve Çocuklarının Sosyal Davranışlarını Denetlemeleri Arasındaki İlişki,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eminoğlu, B. (2007). *4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Davranışları ile Ebeveyn Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Ana Bilim Dalı: Ankara.
- Foster, S. L., Ritchey, W. L. (1979). Issues in The Assessment of Social Competence in Children *Journal of Applied Behavior Analysis.* Winter; 12(4): 625-638.
- Gizir, Z. (2002). *Anaokuluna Devam Eden Dört-Beş Yas Çocuklarında Sosyal Davranışların Gelişimi İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ev Ekonomisi (Çocuk Gelişimi) Bilim Dalı.

- Günindi, N. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Becerileri İle Anne-Babalarının Empatik Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürkan, T. (1979). Neden Okul Öncesi Eğitim. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 15 (2), 215-219.
- Gürşimşek, I., Girgin, G., Harmanlı, Z. Ve Ekinci, D. (2004). Annenin Ruhsal Belirtileri İle 5-6 Yaş Dönemi Çocuklarının Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. Kongre Kitabı* (2006). Cilt:3. 359-369.
- Holland, M. L. And Merrell, K. W. (1998). Social-Emotional Characteristics of Preschol- Aged Children Referred For Child Find Screening And Assesment: A Comparative Study. *Research in Developmental Disabilities*. 19 (2), 167-179.
- Kamaraj, I. (2004). *Sosyal Becerileri Derecelendirme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması Ve Beş Yaş Çocuklarının Atılganlık Sosyal Becerisini Kazanmalarında Eğitici Drama Programının Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kanlıklıçer, P. (2005). *Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N.(2005).Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Kelly J.A. (1982). Social Skills Training: A Practical Guide For Intervention. NY: Springer Publishing Company.
- Keown, L.J., Woodward, L.J. (2002). Early Parent-Child Relations And Family Functioning of Preschool Boys With Pervasive Hyperactivity. *Journal of Abnormal Child Psychology*.I Vol: 30, No: 6 . 541-553.
- Koçak, N. Ve Tepeli, K. (2004). 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal İlişkiler Ve İşbirliği Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi.Kongre Kitabı*. (2006) Cilt:2. 9-13.
- Kök, Tuğluk, M.N., Bay, E.(2006). Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *I.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi*,Ya-Pa. Cilt :1
- Kurt, F. (2007). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum Ve Becerilerine Proje Yaklaşımlı Eğitim Programlarının Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mcclellan, D.E. And Katz, L.G. (2001). Assesing Young Children's Competence. Eric Identifier: ED450953.
- Mercurio, C.M. (2003). Guiding Boys in The Early Years to Lead Healthy Emotional Lives. *Early Childhood Education Journal*. 30(4), 255-258.
- Merrell, K.W. (2003) Preschool and Kindergarten Behavior Scales. (2.Edition). Examiner's Manual. Pro-Ed.An International Publisher.
- Orçan, M., Deniz, E. (2004). Anaokuluna Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyumlarının İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. Kongre Kitabı*. (2006) Cilt:2. 310-321.
- Öksüz, Y. (2002). Ergenin Kişilik Gelişiminde Ebeveynin Rolü. *Milli Eğitim Dergisi*. 155-156.
- Önder, A. (2003). Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Önder, A. , Güven, Y. , Sevinç, M., Aydın, O.,Uyanık Balat ,G., Palut, B. ve Diğerleri (2004). Altı Yaş Çocukları İçin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği'nin (MASDU) Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması. *I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi Basılmamış Bildiri Özetleri* (S.303-317) İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu Ve Anasınıfı Davranış Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması Ve Destekleyici Eğitim Programının Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, A. (2008). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Park, S. Y. And Cheah, C. S. L. (2005). Korean Mothers' Proactive Socialisation Beliefs Regarding Preschoolers' Social Skills. *International Journal Of Behavioral Development*, 29 (1); 24-34.
- Riggio, R.E. (1986). Assessment of Basic Social Skills. *Journal of Personality And Social Psychology*, 51(3),649-660.
- Rinn, R. C., Markle, A. (1979). Modification of Social Skill Deficits in Children, In A. S. Bellack & M. Heren (Eds.), *Research And Practice in Social Skills Training*, New York, NY: Plenum, 107-129
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların, Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının, Çocuğun Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Seçer, S., Çeliköz, N. Ve Yasa, S. (2008). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Annelerinin Ebeveynliğe Yönelik Tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14, 414-428.
- Seven, S. (2006). *6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri İle Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tuğrul, B. (1992). *Anaokulu Eğitimi Alan ve Almayan Çocukların İlkokul Birinci Sınıftaki Akademik Başarı ve Ruhsal Uyum Davranışlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Uğur, H. (1998). *Anasınıfı Eğitiminin Sosyalleşmedeki Rolü ve Öğrencileri Sosyalleştirme Açısından Özel ve Devlet Anasınıflarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Updegraff, K. A., Mchale, S. M., And Crouter, A.C. (2001). Parents Involvement in Adolescent Peer Relationships: A Comparison of Mothers And Fathers Roles. *Journal of Marriage and Family*, 63, 655-668.
- Ünal, F. (2007). Çocuklarda Empati Gelişimi: Çocuklarda Empati Gelişiminde Anne-Baba Tutumlarının Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:176. Güz. 134-148.
- Walker, H. M., Mcconel, S., Holmes, D., Todis, B., Walker, J. And Golden, N. (1988). *The Walker Social Skills Curriculum*. The Accept Program. Austin, TX: Pro-Ed.
- Westwood, P. (1993). *Commonsense Methods For Children With Special Needs Strategies For The Regular Classroom*. London.
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler Arasındaki Uyum Ve Çocuğun Algıladığı Anne Baba Tutumu İle Çocukların, Ergenlerin Ve Gençlerin Akademik Başarıları Ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.